

KÜLÖNFÉLÉK.

Victoria angol királynő, hosszú és dicsőséges uralkodás után, jan. 22-én az osborne-i királyi kastélyban elhunyt. 1837-ben jun. 20-án lépett a trónra IV. Vilmos után, kinek közelebbi örökössei nem voltak. Kent hercegnek, III. György negyedik fiának volt a leánya s 1819. máj. 24-én született Londouban a Kensington palotában. Uralkodása alatt népének alkotmányos szabadságát mindig tiszteletben tartotta. Az angol püspöki egyház mellett a többi vallásfelekezetek is teljes vallásszabadságot élveztek. A százév elején még alig türt unitárius gyülekezeteknek felvirágzása Victoria királynő uralkodása idejére esik. A magyar nemzetre felejtethetlen lesz mindig a magyar politikai menekülteknek befogadása, az a rokonszenv, melyet az angol királyi családban ápoltak a nemzet iránt, s mely a menekültek útján és a Teck hűrczeg családjának magyar rokonsági viszonya útján átment aztán az egész angol nemzetbe. Annyira élő a magyarok iránti rokonszenv, hogy Londonban a nép az osztrák-magyar követséget nem is nevezi más-képpen, csak „Hungarian Embassy“-nak, „Magyar követségnek“. Victoria királynő uralkodása emlékezetes lesz mindig a magyarokra!

Főt. Ferencz József püspök úr az Egyh. Képv. Tanácshoz a vallás- és közoktatásügyi ministerhez intézendő feliratot terjesztett be. Az államkormány néhány év óta a ref. és ág. hitv. egyházak közalapjainak évenként bizonyos összeget ad, sőt a legújabb költségvetésben az erdélyi róm. kath. egyház közalapja számára is újabb összeg van felvéve. Az indokolás, hogy az egyházak közalapjaikkal hazafias és közmívelődési czélokat szolgálnak. Ily elv mellett miért kellene az unitárius egyház közalapjának kimaradni? mikor eme czélok szolgáltatásban ez az egyház hátra nem marad. Miért kimaradni éppen egy szabadelvű kormány alatt?!

A székely ügy. „A marosvásárhelyi székely asztaltársaság“ egy füzetet adott ki a Romániába kivándorolt székelyekről. Adatai szerint 100 ezerre lehet tenni a romániai magyarok számát, kik közül 70—80 ezer már százévek óta lakik Romániában s közönségesen

csángóknak nevezik ; a többi mozgó népség, kik útlevéllal és engedéllyel tartózkodnak ott. A kivándoroltaknak vannak papjaik, r. kath. és ref. papok. De a róm. katolikusok papjai magyarül nem is tudnak, mind idegen származásuak. Egy magyar születésű róm. kath. pap van csupán, Bukarestben és ehhez is az értesítés azt kapcsolja, hogy a magyarok közt ott ingott meg leginkább az egyetértés és a vallási türelmesség. A székely asztaltársaság hiteles adatok és személyes tapasztalatok alapján a kivándorolt magyarok sorsát kedvezőtlennek mondja és az illetékes tényezőknek ajánlja figyelmébe: 1. a székely napszámosoknak és cselédeknek Romániába vándorlását akadályozzák meg; 2. engedjék a miveltebb és vállalkozásokra alkalmas iparosokat és kereskedőket Romániába, kiket kevésbé lehet az eloláhosodástól féltetni; 3. hassanak oda, hogy a magyar kath. hívek az olasz szerzetesek helyett magyar lelkészeket kapjanak; 4. hogy a magyar iskolák ne szenvedjenek hiányt tanítókból; 5. hogy a konzulatusok hivatalnokainak legalább a fele legyen magyar — jelenleg a konzulatusban csak egy hivatalnok beszél magyarul, egy román magyar alattvaló. — Az „Erdélyi Prot. Lap“-ban Barabás Endre polg. isk. tanár azt ajánlja, hogy a missioi telepekre Romániába külön lelkészeket kell nevelni, kik a román nyelv mellett a francia s esetleg a német nyelvet is tudják és hogy a missioi telepeket úgy javadalmazzák, hogy a hívek semmivel se legyenek terhelve. — Az „Ellenzék“ politikai napi lapban László Gyula marosvásárhelyi iparkamarai titkár a székely kivándorlás ellen a Hegedüs minster által kezdett munkaközvetítő intézetekben hathatós eszközt remél, ha azokat jól vezetik.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minster beszédéből, melylyel a közokt. költségvetést febr. 14-én a képviselőház elé terjesztette, közöljük a következőt: „T. Ház! Csak eddigi szokásomat követem, midőn a vita elején felszólalok. Igen természetes, hogy ez alkalommal programfejtegetésekbe nem fogok bocsátkozni, mert hiszen programomat úgy általánosságban, mint részleteiben többször volt már szerencsém a t. Ház előtt kifejtteni. Ez alkalommal inkább várnom kell a t. Háznak a bírálatát, hogy vajjon programmom értelmében járok-e el és azokat a nagy czélokot, amelyeket kitűztem, czéltudatosan, semmit sem kockáztatva, a haza javára szolgálom-e. Nekem kötelességem, hogy a mennyire csak lehetséges, nap-nap után előbbre vigyem hazám kulturális ügyét, előbbre fasulyban és előbbre annak expanzív erejében is. Erős a hitem, hogy a mult század végének közös tanügyi reformvajúdásából ki fog bontakozni az új modern iskola a századnak elején,

A társadalmi élet folyton halad, folyton problémákat hoz felszínre, igen természetes dolog tehát, hogy az iskoláknak ezekkel a problémákkal lépést kell tartaniok. Meg kell tehát vizsgálni a tanítás és nevelés eszközeit, hogy tudunk-e ezekkel oly nemzedéket nevelni, amely győzelmesen állja ki a modern élet viharos küzdelmeiben a harcztot. Ez a vizsgálat most folyik Európaszerte.

De nem volna helyes, ha idő előtt intézményeink közé iktatnánk egy olyan rendszert, amelyet eddig Európa egyik állama sem mert intézményei közé iktatni. Elő kell készítenünk az egész tanári kart erre a nagy célra, a mely előttünk lebeg. Én bizonyos megnyugvással konstatalhatom azt, igen t. uraim, hogy az egységes jogosítású középiskola eszméjének, amelyet én voltam bátor ide a Ház vitájába mintegy belevetni, és így azt a gyakorlati politika terére szerencsém volt átvinni, hogy diskusszió tárgyát képezze, egyaránt hódolnak Franciaországban és Németországban. Nem arról van szó, hogy leromboljuk a humaniorákat, de arról sincs szó, hogy a humaniorák előtt elejtessék, megaláztassák a modern nevelés igénye: A modern élet követelményeit teljesen össze lehet egyeztetni a humaniorákkal. Minthogy Európaszerte forrong a kérdés, nem lett volna helyes, ha erről a helyről e budget-tárgyalás alkalmával erről a témáról nem lett volna szó. Azért foglalkoztam éppen e kérdéssel azonnal beszédem elején, hogy igenis napirinden tartsam a kérdést és foglalkozzam vele. Azonban addig, míg ez az új iskola kibontakozik, míg annak tiszta képe magunk előtt áll, nem vártam összetett kezekkel azt a esodatevő időt, midőn az bekövetkezik és nem hagytam stagnálni a *középiszkolvi reformot*, hanem keresztülvittem a középiszkolai *tanterv reformot*. És nem lehet kicsinyelni egy tantervreform eredményeit, mert az mindig eredmény, ha bármily kis mértékben bírjuk is azt tökéletesíteni, hogy a tudományanyagot jobban tudjuk az ifjúsággal közölni, hogy az ifjúságnál a tanítás eredménye minél jobb, fasúlyban minél nemesebb legyen. Ezt természetesen nem lehet számítani, mert inponderabilitákról van szó. Én tehát nemzetivé teszem a tanterv tartalmát és hogy ezt iparkodtam gyakorlativá tenni az élő nyelvtanításban is, igen természetes, mert én élőnyelvek oktatásában nem a grammatikai rendrerre, hanem a közvetlen beszélgetési módszerre kívánom a fösúlyt helyezni. Ugyancsak a középiszkolai reformhoz tartozik, hogy részben keresztülvittem a budapesti tanárképző intézetnek reformját is; a részletes tanulmányi terv, a munkaprogram most van a tanács kidolgozása alatt. A tanárvizsgáló szabályzatnak teljes revideálását rendeltem el, és mert nem akarok

ugyan elébe vágni a szakkörök ebbeli megállapodásainak, erre nézve mégis most csak annyit akarok konstatálni, hogy soknak tartom a vizsgát és a vizsgáknak kevesbitését nagyon óhajtanám ezen rendszerben keresztülvinni, mert különben a tanárjelölt nem mélyedhet el tanulmányaiiba.“

Gyulafejérvárról tudósítanak a németországi egyházi lapok. A mult év nov. 30-án az ág. ev. lelkészi hivatal előtt megjelent egy fogházfelügyelő és jelentette, hogy neje, kivel nyolcz évet élt törvénytelen házasságban, meghalt és kér engedélyt arra, hogy róm. kath. pap temethesse el róm. kath. szertartás szerint, mivel a neje, halálos ágyán két tanú jelenlétében, kiknek a bizonyítványát előmutatta, egy róm. kath. paptól felvétetett a róm. kath. egyházba és azután a halotti szentségekkel ellátatott. — Ugyanennek a nőnek törvénytelen házasságból született fia a mult év július hónapjában, miután a róm. kath. gymnasiumban az osztályokat végezte, az ág. ev. egyházból a róm. katolikusba lépett át, mivel, a mint azt tanúk előtt nyilvánította, szegény és az ág. ev. egyháztól segélyt nem kap, a róm. kath. püspök azonban a tovább tanulásra támogatást és később állást helyezett kilátásba, ha a róm. kath. egyházba áttér. Ugy is történt. — Egy 72 éves nő mult évi februárban azért lépett át a róm. kath. egyházba, mivel ez esetben neki a róm. kath. szegények-házában tartást ígértek. Hasonló okokból 1900-ban még hat áttérés történt. Ez a felekezeti béke, melylyel az új püspök kormányzata Gyulafejérvár lakossait boldogítja! A református leánynövendékek, kik a gyulafejérvári és a nagyszabeni zárda iskolákban tanulnak, a törvényes rendeletek egyenes megsértésével már évek óta elvonatnak a ref. vallásoktatástól. A magyar vallásügyi minister e tekintetben ugyan új rendeletet boesátott ki az erdélyi róm. kath. püspökhöz, de kérdés lesz-e annak haszna“.

Austriában a protestánsok száma a türelmi rendelet kiadása óta 73,000-ról 450,000-re emelkedett. 1794-ben 140 lelkészük volt a protestánsoknak, 1900-ban 320. Az utóbbi két év alatt 13000-en felül tértek át a prot. egyházakba.

„**Páduai Szent Antal társaságok**“ kenyeret osztanak az éhező népnek. A róm. katolikus egyháznak mindenre megvannak a maga külön szentjei. S most az egyiknek, majd a másíknak tisztelete lép előtérbe, most a Mária-cultus, majd a Szent József cultus nyomul előbbre. Mióta a socializmus Európában kifejlődött és a munkások közt a munkanélküliek száma minden országban egyre szaporodik, a kik szükségét érznek, a kik kenyérhiányban szenvednek, egy más szentet hívott elő a római egyház. „Páduai Szent Antal“ társaságok osztják a kenyeret a népnek. Franciaországban az állam ellen törő assumptionisták indították meg ez egyesületeket; más országokban, hanem is éppen ily kiadásu szerzetes papok, de kétségtelenül olyanok, kik

ultramontanok. Páduai Szent Antal társaságok osztják a kenyeret a népnek. Gyöngéd női kezek végzik a kiosztást. Adják mindenkinek a kenyeret, mondják, minden érdek nélkül. De az ima, mely ajkukról felhangzik: „Páduai Szent Antal könyörögj érettünk!” Páduai Szent Antal társaságok osztják a kenyeret az éhező népnek. — De osztják mások is, gyakorolták a jótéteményt eddig is, osztják a kenyeret most is, osztják a nélkül, hogy a társadalmat akarnák megoszlatni; osztják dogmatikai jelvény nélkül, osztják oly cultus terjesztése nélkül, mely a pogány cultusokra emlékeztet; osztják a kenyeret az éhezőnek, vallás különbség nélkül mindenkinek, osztják a nélkül, hogy valamely különleges imával próbára tennék, a mi a szegény szükölködőnek még megmaradt, hitét, lelkiismeretét; osztják a keresztény ember szeretet nevében, csupán ebben. A kik ezt teszik, imájuk: a mit tesznek, a keresztény cselekedet; ezéljük: a türelem ápolása, a kölcsönös szeretet, tiszteletük: az emberi lelkiismeret. És ezt teszik, e célt követik, e tiszteletben munkálnak azok, kik hazánk fővárosában és több más városban így gyakorolják a jótételt, így osztják a kenyeret akkor, mikor felekezeti különbség nélkül akarnak jót tenni, kenyeret osztani.

A római pápa világi uralma. A pápák Olaszország népeinek egyesítésével elvesztették a világi uralmat, de azért elyben nem szűnnek meg fentartani. XIII. Leo a szent év (1900) bezárását a titkos consistoriumban arra használta fel, hogy azt ismét hangoztassa. Örömet okozott a pápának, hogy a szentév jól folyt le, de sok fájdalmas dolog búsitotta s névleg az Olaszország és az egyház közti összeütközés, a melyből, a mitől ő tart, ellenséges törvények kibocsátása következtében még rosszabb dolog is következhetik. Mert az valóban végzeteljes, hogy a hatalom őt az ő jogos és törvényes világi uralmától megfosztotta, mely uralom az ő hivatala szabadságával szorosan össze van kapcsolva; hogy most a pápai szék egy más hatalmának van alávetve, más önkényének kiszolgáltatva. És a helyzet szigorúságát még növeli az, hogy kevéssel ezelőtt a Róma feletti uralmat egy más kézbe adták át, és pedig úgy, mintha ez jogos uton történnék s nem a jogtalanságnak lenne következménye. Kívánja, hogy a pápaság joga sértetlenül és érintetlenül maradjon és nyilvánuljon, hogy ez a jog sem elévülés, sem pedig az uralkodó személyében való változás által el ne nyomattathassék, vagy meg ne rövidíthetessék. A pápa tehát a szent évet az áldás mellett, politikai kiáltványnyal zárta be. Fog-e ez visszhangra találni, fog-e a világ valaha ismét pápakirályt látni és Róma pápai uralmat? A pápák mindig készek lennének ez uralomért egy nemzet

egységét széttörni, feláldozni, de a nemzetek már nem hajlandók erre. A pontifex maximus világi uralma letűnt. Mikádójától, mint főpaptól már Japán is régen megszabadult. A világi uralom iránti igényt újra és újra kijelenthetik a pápák a titkos consistoriumokban, de az nem fog sem Olaszországra, sem más államokra másként hatni, csak mint emlékezés a multra, melyet nem kívánnak vissza. A pápák világi uralma oly helyzetet jelent, melyért a nemzetek nem lelkesülnek.

Franciaországban a kormány törvényjavaslatot terjesztett be a parlamenthez a szerzetes rendek megrendszabályozására. Waldeck-Rousseau miniszterelnök meg akarja óvni Franciaországot attól a veszélytől, hogy az elgazdagodott szerzetrendek államot alkossanak az államban. A törvényjavaslat azt célozza, hogy a szerzetrendek is legyenek alávetve az egyesületi törvénynek. A római udvar mindent elkövet, hogy a kormányt megfélemlítse. A pápa levelet írt a párisi érseknek. Utal a rendek jótékonyására. A missiók Franciaország tekintélyét a világ végéig elvitték, s Franciaország protectoratusa Keleten a missiók vivmánya. E rendeket elnyomni hálátlanság lenne. A pápa nem tagadja, hogy a vagyonuk megnőtt, de mindig kész a kormánynyal ki nem elégitő dolgokban egyetértésre jutni. A pápa egy ujságíró előtt is nyilvánította e dologban a véleményét. A törvényjavaslat halálos csapás a concordatum ellen. Az a szerzetrendek megszüntetését és vagyonuk elfoglalását célozza. Concordatum nélküli protestans országokban is így bánnak el nem egyszer a rendekkel. A köztársaság ne feledje, hogy mily nagy szolgálatokat tettek neki a szerzetrendek Keletázsában. A kelet katolikusai felett való protectoratusára térve a pápa úgy nyilatkozott: „Az önök külföldi versenytársai irigylik önöktől kiváltságos állásukat s arra igyekeznek, hogy a missiók védelmének jogát önökre nézve vitássá tegyék. Azoknak a hatalmaknak akarnak-e kezére játszani, melyeknek Franciaország fénye boszankodás? Kormányai eddig jobban felfogták az önök jogainak fontosságát, a szerződésnek nevében tiltakoztak nálam, mikor Khina császára diplomatiái összeköttetést akart a szent székkal létesíteni; Freycinet föllépésére azt megtagadtam; nem akartam Franciaország tekintélyét, befolyását és erejét kisebbiteni. Mi maradna meg konstantinápolyi követük, syriai és libanoni consulaik kimagasló állásából, ha Franciaország nem lenne ott többé a kereszténység jogainak képviselője? Hogy ha önöknél az országban a keresztény szellemet szétrombolják, sem missiók, sem vértanúk nem fognak többé előállani, külföldi missiókat nem hosszason fognak önök védhetni. A versenytársaik egy szempillanatra se fognak késni, hogy a Francia-

ország által elhagyott örökségbe lépjenek. E versenytársak nem akadályoskodnának, ha a pápa jónak látná, hogy nekik kivánságait kifejezze; e versenytársak is egyszer megkísérlették az üldözés politikáját, de az nem az egyházra, hanem az államra lett veszélyessé, s azért azután azzal felhagytak. Ebből a példából tanulniok kellene önöknek francziáknak“. Buzdító és egyszersmind fenyegető beszéd! A mi abban buzdító, az a francziáknak, a mi fenyegető, kormányuknak szól. De a keleti keresztények feletti protectoratus, mivel a pápa a francziákat annyira akarja tüzelni s mi különben nemcsak a missiók, hanem a győzelmes franczia hadseregeknek is vivmánya, még sem olyan ár, melyet egy kormány is elfogadhatna azért, hogy otthon tétlenül nézze a szerzetrendek államfelforgató törekvéseit, a haza tűzhelyének lángbaborítását. Spanyol ország siralmas példája mutatja, hogy mit hoz a szerzetrendek vivmánya, mit hozott a spanyol nemzetnek a Philippi szigeteken, Cubán és a többi szigeten. A szerzetrendeknek meggazdagodást és a nemzetnek gyászt! Ebből a példából is tanulhatnak a francziák. S a kiknek Keleten nincsenek birtokaik, azok a nemzetek még inkább!

Spanyolországban a jezsuiták kolostorai ellen támadást intézett az ifjúság. A fővárosban, Madridban és egyebütt is a rendőrhatóságnak nagyobb erővel kellett az ifjúság támadásaival szemben föllépni. Nem törvényszerű az eljárás, a mit követnek. De nem törődnek azzal. Nagy az elkeseredés az országban a jezsuiták ellen, kik miatt elvesztették legjobb gyarmataikat, s az egykor hatalmas Spanyolország elszegényedett, lehanyatlott. És nálunk ultramontán püspökök most jezsuita prediatiokra gyűjtik az ifjúságot, mikor Spanyolország is megelégette már a jezsuita társaságot!

Kőváry Mihály. Mult év decz. 17-én erős oszlopa dőlt ki az unitárius egyháznak: Kőváry Mihály egyházi tanácsos, városi bizottsági tag és az ügyvédi kamara titkára megszűnt élni, egy váratlanul jött szélhűdés kiszólitotta az élők sorából. Kőváry Mihályt még élete munkás korában vesztettük el. Tevékenysége igen sokfelé kiterjedt. Mint ügyvéd, mint athleta, mint jogi író egyaránt közelismerést vívott ki és polgártársai becsülését, sőt mint a kolozsvári atletikai-klub elnöke s okleveles vívómester az ifjúság szeretetét is megnyerte. Egyháza iránt a házassági jog terén tett nagy szolgálatokat. Ő szerkesztette az újabb unitárius házassági jogot, melyet a főtanács elfogadván jóváhagyott és 1889. szept. 1-től kezdődőleg életbe léptetett. Ugyancsak Kőváry Mihály szállt sikra, valahányszor félreértés vagy rosszakarat házasságjogunkat megtámadta. Ide vonatkozó ezikkei a Jogtudományi Közlöny

1886. 1887. és 1890. évfolyamában közfeltűnést keltettek a szakkörökben is meghozták az írónak a legteljesebb elismerés koszorúját. Folyóiratunknak is munkatársa volt. 1886-ban az ő tollából közöltünk „Házassági biráskodásunkról“ egy szakavatott fejtegetést. Ifjú korában nagy-érdemű bátyjának vezetése mellett hirlapírással is foglalkozott. Életének utolsó éveiben erejének javarészét a kolozsvári ifjúság sportügyeségének kifejlesztésére szentelte. Az ő és segédeinek, Kuszko Istvánnak és Páska Zoltánnak, buzgótsága virágoztatták fel Kolozsvárt az atletika ügyét. Jóhírű vívóiskolát tartott fenn, hová naponként eljárt az ifjakat olasz tör- és magyar kardvívásban gyakorolni. Tanítványai szerették és vetélkedve iparkodtak elnyerni becsülését. Népese családot hagyott hátra. Fiai közül Ernő a nagyobb, jóhírű vajdahunyadi orvos. Mily nagy elismerés, mily közszeretet környezte az elhunyt jeles férfit, fényesen kitűnt ez a temetés alkalmával, mely decz. 19-én történt: az E. K. Tanács és az ügyvédi kamara tagjain kívül „a város notabilitásai teljes számban jelentek meg és sok egyesület és testület volt képviselve“. *K. F.*

Gyász hírek: Id. *Lászlóczki Samu*, múlt évi dec. 15-én életének 80-ik évében, jobb létre szenderült. Kolozsvárnak egy tisztelt jó polgára hunyt el benne. — *Geley Gyula* marosújvári bányamérnök múlt évi dec. 16-án megszűnt élni. A Geley-család a legidősebb tagját vesztette az elköltözöttben. — *Lászlóczki Sámuel* egyh. fekl. tanácsost és családját fájdalmas veszteség érte leányuk *Lászlóczki Erzsébet* 22 éves korában febr. 3-án történt halálában. — *Néhai Darkó Sándor* udvarhelykői esperes özvegye *Asztalos Katalin* életének 66-ik évében Jánosfalván elhunyt. — Most vettük a hírt, hogy *özv. Simén Jánosné*, Istvánfy Lidia, Augustinovich Pál nagy alapító Susanna nevű testvérének, Istvánfy Györgynének leánya, f. évi jan. 22-én Nagy-Kadácsban jobb létre szenderült. 95 éves korában halt meg a derék nő, ki Simén Domokos tanárnak volt édes anyja és Simén Elek telekkönyvvezetőnek, kik mindketten korábban költöztek el. Leánygyermekai: Ágnes, néhai Bartalis Sándor unitárius lelkész neje, Emilia, Veres Sándorné.

ARANYKÖNYV.

Az „Ezredéves Emlékalap“-ra tett kegyes adományok.

(23-ik közlemény.)

257. Gyulai Árpád, pénzügyi tanácsos Kolozsvár (2-szor)...	20	kor.	—	fill.
258. Báró P. Horváth Kálmán főgond. Kolozsvár (5-ször)...	100	"	—	"
259. A következő levél kíséretében: „Méltóságos és főtisztelendő ur! A kolozsvári főiskolában az 1865. évben érettségi vizsgát tettek közül: Gál Jenő, Sándor János, László József, dr. Weisz Ignác, dr. Weisz József, Egyed József és alólirott a f. évi okt. 27-én osztálytársi találkozásra gyűltünk egybe, a mely alkalomkor az „Ezredévi Emlékalapra“ adakoztunk és ez adomány neveléséhez hozzájárultak a találkozásra meg nem jelenhetett Gálffy Mihály, Daczó Mózes és Ákoncz István osztálytársaink is; eme közös adományunk tesz 550 koronát s midőn ez összeget $\frac{1}{2}$ alatt csatolva a Méltóságos és főtisztelendő püspök urnak beszolgáltatom, kérem a jó Istent, hogy mindnyájunknak a következő 10 évet megérni engedje, a mely tervezett utóbbi összejövetelnél hálánknak ily irányú kifejezését mi újólag leröhassuk és abban a püspök urnak öröme lehessen. Kolozsvár, 1900. decz. 24. a Püspök urnak igaz hive Mikó Imre.....	550	"	—	"
260. Demeter Dénes lelkész és neje Barabás Emma Karácsonfalva	8	"	—	"
261. Vas István lelkész H.-Szt.-Péter	5	"	—	"
262. Takarékpénztárban jóvá irt kamat jul.—decz. $\frac{1}{2}$ év ..	138	"	61	"
263. Sári Janka Kolozsvár	—	"	60	"
264. Ferencz József, püspök Kolozsvár (2-szor)	50	"	—	"
265. Varga Dénes lelkész A.-Siménfalva	10	"	—	"
összesen.....	882	kor.	21	fill.
Az előbbi 22 közl. összege.....	5591	"	40	"
Együtt.....	6473	kor.	61	fill.

Fogadják a szives adakozók kegyes adományaikért meleg köszönetemet. De a midőn e kegyes adományokat közlöm, nem mulaszthatom el Mlgs. Báró Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok ur mellett, a ki a mióta az „Ezredéves alap“ gyűjtését megkezdeitem, annak gyarapításához évről évre hozzájárult nagybecsű adományával, külön is köszönetemet nyilvánítani még azon t. barátainak, a kik 35 éves osztálytalálkozásuk alkalmából fennebb közölt szép levelök kíséretében ez alapot kívánták adományaikkal növelni. Mert úgy tekintem e szép adományukat, mint elismerését azon törekvésemnek, a melyet az „Ezredéves alap“ megteremtésével magam elé tűztem s ez által egyfelől magamat is megtisztelve érzem, másfelől biztatásul veszem arra nézve, hogy ne szünjek meg ez alap érdekében továbbra is zörgetni. Éppen ezért kötelességemnek ismerem ez uttal is ez Aranykönyvet egyházunk tagjainak figyelmébe ajánlani.

Kolozsvárt, 1901 február 15.

FERENCZ JÓZSEF,
unitar. püspök.